

dicia formentur; tum quia, quando excessus dignitatis in eo, qui prætermittitur, modicus est, ac parvus dumtaxat supra eum, qui promovetur, etiam tunc non committi peccatum mortale, recte notant doctores; ut Lugo, disp. 35, de *Just. et jure.*, sect. 3, n. 21; Sanchez, lib. II Consil., cap. II, dub. I, n. 17; Garcias, part. VII, de *Beneficiis*, cap. XV, n. 2; Navarrus, Sotus, Sylvester, et alii ab ipsis relati. Siquidem tunc a mortali excusat parvitas materiae, sicut et in aliis talibus materiis istud contingere solet.

247. *Et quid dicendum de beneficiis simplicibus.* — Deinde loquendo de beneficiis simplicibus, et nullam curam animarum habentibus, non esse peccatum mortale, eadem conferre dignis, omissis dignioribus, censent multi auctores; ut Lugo, cit. disp. 35, sect. 2, n. 20. Lessius, lib. II, de *Justit. et jure*, cap. XXXIV, dubit. 14, Garcias, part. VII, de *Benefic.* cap. XVI, n. 16. Navarrus, lib. II, de *Resstitut.* cap. II, n. 172; Diana, part. II, tract. 1, *Miscellan.* resolut. 38, ac præter alios, quos allegat, probabile censet Joan. Cardenas super cit. proposit. 47 Innocentii XI, cap. I, n. 6, quamvis contrarium tenere videatur divus Thomas 2, 2, q. 63, art. 2, eumque non pauci alii sequantur. Ratio prioris sententiæ est: quia neque concilium Trident. cit. sess. 24, cap. I, et XVIII, neque dicta propositio damnata, agit de beneficiis simplicibus, sed solum de curatis, simulque periculum tanti mali inde non imminet, neque ex his adeo pendet bonum Ecclesiæ, sicuti fit in curatis; ac proinde facilius potest excusari elector, qui semel aut iterum digniorem omittit, dummodo alter sit vere dignus, et hoc communiter non fiat; prout limitat Lugo, cit. n. 20, et Lessius, ubi supra, ne alioquin successive graviter lædatur Ecclesia, si semper digniores omittantur, et nemo curet promovere digniores in ejus ministros.

248. *Electio digni omissa digniori, est valida.* — Quæritur III. Utrum valida sit electio digni, prætermisso digniore facta? Resp. Licet electio indigni ipso jure sit irrita, atque invalida, ut c. *Badum*, 22, de *Election. cum concordantiis*, nihilominus si fiat electio digni, posthabito etiam digniori, eadem in utroque foro, tam interno scilicet, quam externo, valida est, nec rescindi potest. Ita Glossa magna, circa fin. can. *Nullus*, dist. 61; divus Thomas, cit. quæst. 63, art. 2 ad 3, Garcias; cit. cap. XVI, n. 2, citans plurimos alios, Zoesius, h. t. n. 45; Engel, eod. n. 47, cum

communi. Idque desumitur ex c. *Cum nobis*, § *His igitur*, 19, et c. *Cum dilectus*, 32, h. t. ubi talis electio minus digni omissis dignioribus refertur, et stantibus aliis confirmanda censetur. Accedit ratio, quia si electio impugnari posset in foro externo, seu judiciali, ex eo dumtaxat, quod non fuerit electus melior, facile omnis electio posset habere hanc calumniam, et lata porta aperiretur innumeris litibus, quod est absurdum.

249. *Solvitur instantia.* — Nec obstat, quod eligentes peccent, simulque intentio Ecclesiæ sit, ut eligantur digniores. Resp. enim neg. sequel. Nam imprimis « multa fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent roboris firmitatem, » ut dicitur in c. *Ad apostolicam*, 16, de *Regular.* Accedit, quod Ecclesia nullibi rejiciat, seu irriter electionem digni (bene tamen indigni) et hoc ob commune bonum pacis: alioquin enim omnes prope modum electiones essent in discrimine, et locus infinitis litibus, si ea dumtaxat de causa eveniri possent, quod non fuerit electus dignior.

250. *Quid dicendum de constitutione Pii V, in conferendis?* — Dices Beatus Pius V, in constitutione, *In conferendis*, 1566. 13 cal. aprilis edita (quam refert Garcias part. IX, de *Beneficiis*, cap. II, num. 3.) inter alia expresse cavet, quod si episcopus minus labilem posthabitis magis idoneis elegerit ad ecclesiam parochialem, possint ii, qui rejecti fuerunt, appellare ad metropolitanum, et constituto de prioris eligentis irrationabili judicio, eoque revocato, ecclesia parochialis magis idoneo conferatur. Resp. hoc esse speciale in electione ad parochialem ecclesiam per concursum; idque ob specialem dispositionem dicti beati Pii V. Quamquam recte notat Passerinus, cap. xxx, de *Elect.* num. 88. cum aliis, etiam talem appellationem esse parum utilem, ad hoc, ut in foro externo electio minus digni cassetur; tum quia major habilitas, seu dignitas ad beneficia ecclesiastica pendet non solum a majori scientia, sed etiam ex prudentia, solertia, dexteritate ad regendum, nobilitate ac potentia familiae, et nonnullis aliis circumstantiis externis, quæ possunt movere ad exclusionem doctissimi et sanctissimi viri; unde nimium difficile erit probare, quod judicium episcopi eligentis minus dignum fuerit irrationabile; tum quia adeo vehemens est præsumptio pro ordinario, ut debeat clare doceri de dolo, et irrationabilitate ipsius, juxta Rotam decis. 537, part. I, *Recent.*

§ XI.

DE POENIS ELIGENTIUM INDIGNUM, AUT NON SERVATA DEBITA FORMA, SEU TEMPORE A JURE STATUTO.

251. *Eligentes indignum, ipso jure privati existunt pro una vice potestate eligendi.* — Quæritur I. An, et qua ratione eligentes indignum priventur jure eligendi? Resp. I. Eligentes scienter indignum, v. g. excommunicatum, vel habentem defectum in ordinibus, scientia, ætate, natalibus, aut hujusmodi, ipso jure privati existunt pro una vice potestate eligendi. Ita habetur c. *Cum in cunctis*, § fin. 7, h. t. ibi: « Eligendi tunc potestate privatos se noverint. » Concordat c. *Cum Vintoniensis*, 25, et c. *Scriptum est*, 40, eod. estque certa, et communis doctorum. Atque hæc poena non solum procedit in eligentibus, sed etiam in postulantis scienter indignum; ut cap. I, de *Postula. prælat.* et ibi Glossa, § *Privari*, et Abbas num. 31, et alii, hoc intelligentes, si postuletur habens defectum indispensabilem, aut in instrumento postulationis non expressum.

252. *Et non primum per sententiam.* — Dices. In cit. c. *Scriptum est*, dicitur quod eligentes, vel postulantes scienter indignum, « merito debeant eligendi, seu postulandi potestate privari; » ergo non ipso jure, sed primum per sententiam judicis erunt privandi. Resp. neg. consequent. Quia, ut explicat Glossa ibidem, ly *privari*, refertur ad factum; cum sint ipso jure privati, juxta alios textus citatos: et significat tales postmodum per sententiam judicis, suborta aliqua lite, seu exceptione, debet nuntiari seu declarari, quod sint privati. Quo modo passim consimiles locutiones sint intelligendæ, quando per alia jura constat poenam ipso jure infligi, dictum est tit. de *Constitutionibus*, § 9, num. 220.

253. *Dummodo scienter elegerint indignum: secus, si ignoranter.* — Additur notanter n. 251. « Eligentes scienter indignum. » Nam secus dicendum, si id fiat ignoranter, prout desumitur ex c. *Innotuit*, 20, et cit. c. *Cum Vintoniensis*, juncta Glossa § *Scienter*, h. t. et notat Abbas c. *Cum in cunctis*, § *Clerici*, n. 2, eod.; Passerinus, cap. 29, de *Election.* n. 78, et alii.

254. *Eligens indignum et allegans ignorantiam cogitur hanc probare.* — Verumtamen

eligens indignum, et asserens, se id ignoranter fecisse, cogitur probare ignorantiam, arg. cit. c. *Innotuit*, h. t. ubi Pontifex eligentibus indignum solum ex gratia remisit, quod non cogerebatur probare ignorantiam quam allegabant; et notat ibidem Glossa, § *Ignorantiam*, et Abbas n. 7, inde inferens, quod ignorantia in facto alieno non præsumatur, quando quis ex officio inquirere tenetur; prout vocales ex officio tenentur inquirere de qualitatibus eligendi.

255. *Præsumitur ignorantia ubi scientia non probatur: explicatur.* — Nec obstat regula 47 juris in 6, ubi dicitur: « Præsumitur ignorantia, ubi scientia non probatur. » Nam hæc regula non habet locum, quando quis ex officio scire, ac indagare tenetur, arg. cit. c. *Innotuit*, et concordat c. *Quamvis*, 10, de *Reg. jur.* ubi in simili dicitur: « Non potest esse pastoris excusatio, si lupus oves comedit, et pastor ignorat, » seu se ignorasse allegat.

256. *Ignorantia, quomodo probari possit.* — Potest autem ignorantia in proposito probari, vel ostendendo, quod electus communiter habebatur pro legitimo, seu habili, ac veluti talis fungebatur publicis honoribus; vel saltem per proprium juramentum. Glossa in d. c. *Innotuit*, § *Ignorantiam*, in fin. quam sequitur Abbas ibid. n. 22, istud limitans, dummodo talis communiter non fuerit habitus pro illegitimo; quia tunc non staretur juramento.

257. *Dicta poena privationis potestatis eligendi non incurritur, nisi sequatur communis electio.* — Resp. II. Etsi peccent, qui scienter dant suffragium indigno, nihilominus memoratam poenam privationis potestatis eligendi pro una vice non incurunt, nisi etiam sequatur communis electio indigni; id est, nisi etiam publicæ seu capitularis electionis decretum fuerit promulgatum. Ita communis; et habetur decisum in c. *Perpetuo*, 7, h. t. in 6, ibi: « Declaramus, quod scienter in electionibus nominantes indignum, propter suffragium in scrutinio præstitum (nisi adeo in eo perstiterint, quod ex votis eorum communis electio subsequatur) nequaquam eligendi potestatis priventur: licet pro eo, quod indignum nominando, scienter contra conscientias suas agunt, et divinam vindictam, et apostolicæ ultionis metum, quem qualitas facti suaserit, possint non immerito formidare. » Accedit ratio: quia verba legis penalis debent intelligi cum effectu, ut c. *Relatum*, de *Cler. non resident.* Deinde infra allegata

puniunt tantummodo eligentes scienter indignum: atqui nec nominatio in scrutinio, nec votorum publicatio, potest dici communis electio, c. *In Genesi*. 53, h. t.; ergo.

258. *Ac incurritur tantum pro una vice.* — Resp. III. Dicta etiam privatio potestatis eligendi, incurritur tantum pro una vice. Ita communis; et patet ex Juribus n. 251, allegatis, et clarius ex c. *Cum Vintoniensis*. 25, h. t. ubi Pontifex declarat, dicens, quod decretum concilii generalis, c. *Cum in cunctis*, h. t. relati, « decrevit hujusmodi præsumptores (nempe scienter eligentes indignum, ut puta, non legitime natum) una vice dumtaxat eligendi potestate privatos. » Ubi Abbas, num. 6, notanter ait quod eligentes scienter indignum, non sunt privati potestate eligendi per totam illam vacationem prælaturæ, sed in prima dumtaxat electione, quæ ibi occurrit facienda, sive ea habuerit effectum, sive non: satis enim est, quod illi fuerint privati in una electione, quæ est proxima post electionem indigni, sicque ordine secunda; hinc quippe est purgatum vitium eorum.

259. *Idque exemplificatur.* — Infertur proinde, quod si proxima electio ex eo non fuerit consecuta suum effectum, quia electus non accepit, vel mortuus est, aut quia electio ob vitium aliquod rescissa fuit, etc. privati, et jam semel puniti, recuperent jus eligendi, ita ut ad sequentem electionem procedere non prohibeantur. Layman in cit. c. *Cum Vintoniensis*, n. 4, h. t. Insuper, si eligentes indignum, postea ab aliis vocalibus innocentibus fuerunt admissi ad celebrandam novam, sive secundam electionem (cum isti per hoc cesserint juri suo), jam illi non amplius possunt repelli ab alia nova, sive tertia electione, si forsitan ista secunda suum effectum non sortiatur; per textum cit. c. *Cum Vintoniensis*, § ibi: « Quoniam electio, quam coram nobis celebrare volebant, non jam secunda, sed tertia concurrebat, ad eligendum illos censuimus admittendos. »

260. *Post electionem indigni a majori parte capitularium factam, potest minor pars eligere alium dignum: et quomodo?* — Infertur ulterius, quod post promulgatum decretum electionis a majori parte capitularium de persona indigna factæ, alii licet pauciores, qui indignum non elegerunt, si circa aliam personam dignam consenserint, statim ac veluti eodem electionis contextu, etiam non inchoato novo scrutinio, decretum electionis suæ efformare, et publicare valeant; aut si

maluerint, possint id etiam ex intervallo facere, repetito tamen inter eos scrutinio et tractatu. Desumitur hoc ex c. *Congregato*. 53, juncta Glossa. §. *Postmodum*, h. t. et tradit ibi Joan. Andreas, et Abbas n. 6; Layman, cit. n. 4, et alii. Ratio est: quia major pars capitularium eligens scienter indignum, privata est pro una vice potestate eligendi, et hæc tota remanet penes alios, licet pauciores, atque isti representant tunc totum capitulum: ut c. *Dudum*, 22, juncta Glossa, §. *In Ordinibus*, etc. *Bonæ memoriæ*. 23, et c. *Congregato*. 53, h. t. et c. *Gratum*, de *Postulat. prælat.*

261. *Eligentes indignum possunt ab aliis repelli per viam exceptionis.* — His adde, quod privati potestate eligendi ob electionem indigni, possint ab aliis innocentibus, licet paucissimis, ab actu novæ electionis repelli per viam exceptionis. Cum enim illi sint privati ipso jure, non est opus ut feratur sententia, sive declaratio super eorum privatione; sed illico valet electio a cæteris facta; prout desumitur ex cit. cap. *Bonæ memoriæ*. et c. *Dudum*, h. t. ac notat Abbas in c. *Cum Vintoniensis*, n. 5, h. t.

262. *Eligentes indignum in episcopum, ipso jure sunt suspensi a beneficiis per triennium.* — Quæritur II. An, et qualiter eligentes indignum, pœnam suspensionis a beneficiis incurrant? Resp. I. Eligentes scienter indignum in episcopum, vel eo superiorem, sunt ipso jure a beneficiis ecclesiasticis suspensi per triennium. Ita habetur expressum c. *Cum in cunctis*. 7, §. *Clerici*. h. t. ubi verba illa, « Et ab ecclesiasticis beneficiis triennio noverint se suspensos, » pœnam latæ sententiæ important. Concordat c. *Cum Vintoniensis*, 25, et c. *Per inquisitionem*. 26, h. t. ubi proinde infertur, atque in facti contingentia deducitur, quod tales durante suspensione ad dignitatem ecclesiasticam eligi, seu promoveri non possint.

263. *Quod intelligendum de beneficiis, quæ quis obtinet in Ecclesia offensa.* — Resp. II. Hæc pœna triennalis suspensionis a beneficiis, quam incurrant eligentes scienter indignum in episcopum, procedit solummodo de illis beneficiis, quæ quis obtinet in illa ipsa Ecclesia, quam sic eligendo specialiter offendit, non autem de cæteris beneficiis. Ita habetur expressum in c. *Si compromissarius*. 37, §. *Restringitur*, h. t. in 6. Siquidem in pœnis benignior interpretatio est facienda, juxta reg. 49 juris in 6. cum concordantiis; ac proinde liquet in d. c. *Cum in cunctis*,

§. *Clerici*, h. t. Eligentes indignum indefinite suspendantur ab ecclesiasticis beneficiis; recte tamen hæc pœna restringitur solum ad beneficia ecclesiastica, quæ quis obtinet in Ecclesia specialiter offensa per suam electionem indigni.

264. *An censeatur Ecclesia offendi per electionem indigni?* — Censetur autem Ecclesia specialiter offendi per electionem indigni, licet hæc ipso jure fuerit nulla, nec habuerit effectum: quia, quantum in ipso eligente fuit, male eligendo offendit, dum ad ejus gubernium scienter indignum promovere studuit, neque hæc prava voluntas intra suos terminos stetit, sed in conatum externum prodiit; atque ideo, jure sic disponente, merito est punienda. Glossa in cit. §. *Restringitur*. §. *Offendisse*.

265. *Aliquando quis est suspensus a beneficiis in una, et non in altera Ecclesia.* — Nec cuiquam absurdum videatur, quod hac ratione aliquis sit suspensus a beneficio in una Ecclesia, et non in alia. Nam simile quid habetur in c. *Cupientes*, §. *Cæterum*, eod. in 6. Licet enim per electionem indigni offendatur quoque Ecclesia universalis, utpote quæ est una toto orbe terrarum diffusa, can. *Loquitur*, 24, q. 1, specialiter tamen solum offenditur illa Ecclesia, ad cujus regimen quis eligit indignum.

266. *Pœna ista triennalis suspensionis, a quibus indignum eligentibus incurrat? An etiam ab episcopis, vel canonicis capitularibus?* — Resp. III. Insuper præfatam pœnam suspensionis a beneficiis, incurrit dumtaxat clerici inferiores scienter eligentes indignum. Ratio est: quia textus in cit. c. *Cum in cunctis*. §. *Clerici*. h. t. loquitur solum de clericis, ibi: « Clerici sane, si contra formam istam quemquam elegerint, et eligendi tunc potestate privatos, et ecclesiasticis beneficiis triennio noverint se suspensos. » Unde hæc pœna non comprehendit laicos, si quoquo modo eligant indignum; neque episcopos, si contingat ipsos eligere; nam hi in materia suspensionis, ac interdicti, non comprehenduntur sub generali nomine clericorum, c. *Quia periculosum*. 4, de *Sent. excommun.* in 6, et c. *Si compromissarius*. §. *Hujusmodi*, h. t. in 6; neque cardinales eligentes indignum in Papam; cum et ipsi non veniant nomine clerici in odiosis, simulque electio Papæ speciali expressione indigeat. Passerinus cit. cap. xxix, n. 85. Bene tamen canonici cathedrales: quamvis enim canonici in odiosis

cæteroquin non veniant sub nomine clerici, ut c. *Statutum*, 22, h. t. in 6, quia tamen illi ipsi sunt quibus de jure competit eligere episcopum, dubitari non potest, quin pœna suspensionis in d. §. *Clerici* lata in clericos indignum eligentes in episcopum, arctet canonicos cathedrales. Abbas in c. *Bonæ memoriæ*. 3, n. 2, de *Postulat. prælat.* ubi in superscriptione, canonici cathedrales in materia electionis vocantur « Clerici Ravenn. Ecclesiæ. »

267. *Eadem pœna non habet locum in electionibus inferiorum prælatorum, præter episcopos.* — Resp. IV. Ulterius memorata pœna triennalis suspensionis a beneficiis ecclesiasticis, non habet locum in electionibus inferiorum prælatorum, aut beneficiariorum, sed tantummodo in electionibus episcoporum; adeo, ut ipsa tantum incurrat ab eligentibus scienter indignum in episcopum, vel eo majorem. Ita habetur expressum in cit. c. *Si compromissarius*, 37, §. *Hujusmodi*, h. t. in 6, et amplius notat Glossa c. *Quantum*. 18, §. *Secus*, eod. in 6, estque communis doctorum. Nam, quia majoris momenti est electio episcopi præ inferiorum electionibus, simulque ex electione indigni in episcopum multo magis læditur Ecclesia, quam si ad inferius beneficium quis indignum promoveatur: merito pœna suspensionis, in allegato c. *Cum in cunctis*. h. t. lata contra eligentes indignum, restringitur ad solam electionem episcoporum; eo præsertim, quod ibidem de horum electione principaliter agatur, ac pœnæ sunt restringendæ potius, quam laxandæ.

268. *Bene tamen pœna privationis potestatis eligendi pro una vice; et cur?* — Dices. In allegato c. *Cum in cunctis*. §. *Clerici*, æqualiter, et sub eodem contextu verborum, imponitur pœna privationis potestatis eligendi pro una vice, et pœna suspensionis triennalis a beneficiis; ergo, si eligentes indignum ad inferiores prælaturas, vel beneficia, incurrit priorem pœnam, ut vult Glossa d. c. *Quantum*, §. *Secus*, h. t. in 6, et Abbas c. *Dudum*, 22, n. 11, h. t. pariter ipsi incurrit posteriorem pœnam, vel certe hi neutram incurrit. Resp. neg. consequent. Licet enim non desint doctores, quos citat, et sequitur Passerinus cit. cap. xxix, de *Elect.* n. 94, et 95, qui volunt, quod etiam pœna privationis vocis non afficiat, nisi eligentes indignum ad episcopatum, et superiores dignitates: at vero eligentes indignum ad dignitatem episcopatu inferiorem hac pœna pro una vice